

Sygn. akt III AUa 866/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja
Sędziowie:	SA Małgorzata Pasek SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Protokolant: p.o. protokolanta sądowego Sylwia Zawadzka	

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2018 r. w Lublinie

sprawy A. P. i S. W. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zapłatę należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne rolników

na skutek apelacji A. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 5 lipca 2017 r. sygn. akt VIII U 415/16

oddala apelację.

Małgorzata Pasek Elżbieta Czaja Małgorzata Rokicka-Radoniewicz

III AUa 866/17

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzjami z dnia 10 lutego 2016 roku stwierdził, że A. P. i S. W. (1) solidarnie odpowiadają za zaległe należności z tytułu składek i odsetek na ubezpieczenie społeczne rolników figurujące na koncie zmarłego w dniu(...)M. W. za okres od lutego 2006 roku do 2 czerwca 2013 w kwocie łącznej 14 215,18 zł tj. należność główna w kwocie 8 728,18 zł oraz odsetki za zwłokę liczone do dnia zgonu tj. do dnia(...) w kwocie 5 487 zł. Na zaległości składają się:

- składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie w kwocie 2 788,90 zł wraz z odsetkami w kwocie 1 691 zł

- składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe w kwocie 5 939,28 zł wraz z odsetkami w kwocie 3 796 zł.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż M. W. nie dopełnił obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne rolników, zaś na podstawie postanowienia stwierdzającego nabycie spadku sygn. akt I Ns 983/15 z dnia 29 grudnia 2015 roku A. P. i S. W. (1) stali się spadkobiercami gospodarstwa rolnego po zmarłym bracie M. W..

Od powyższych decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie złożyli A. P. i S. W. (1). A. P. zarzuciła skarżonej decyzji błędne ustalenie wysokości zaległości, w sposób uniemożliwiający identyfikację wartości zadłużenia, pominięcie przy wyliczeniu wartości długu przedawnienia co do części zadłużenia powyżej 6 lat od daty wydania decyzji oraz błędne ustalenie, że M. W. w okresie wskazanym w decyzji podlegał całemu ubezpieczeniu. S. W. (1) zakwestionował zaś wysokość wskazanego zadłużenia, wskazując iż nie został w decyzji zawarty sposób matematycznego wyliczenia, który pozwoliłby zweryfikować wysokość żądanej kwoty. Ponadto podniósł zarzut przedawnienia należności za okres podany w decyzji.

Postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2016 roku Sąd połączył sprawy z odwołania A. P. i S. W. (1) do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia i wyrokiem z dnia 5 lipca 2017 roku oddalił odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił, że M. W. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy od dnia od 1 stycznia 1991 r., z tytułu posiadania (...) udziału w gospodarstwie rolnym o powierzchni (...) ha fizycznych (...)ha przeliczeniowych). Praktycznie od początku wnioskodawca zalegał z opłatami z tytułu składek na rolnicze ubezpieczenie społeczne. Organ rentowy wielokrotnie przeprowadzał wizytacje w jego gospodarstwie rolnym oraz wystawił tytułu wykonawczy, którego egzekucja zakończyła się uznaniem całkowitej nieściągalności dłużnika (bezsporne).

Decyzją z dnia 12 sierpnia 2013 roku M. W. przyznano prawo do renty rolniczej od dnia 22 lipca 2013 roku na stałe. Jednocześnie z dniem 22 lipca 2013 roku stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla M. W.. Z wypłacanej renty potrącano ubezpieczonemu łącznie 371,11 zł tytułem zaległych należności składowych. Nadto w dniu 16 kwietnia 2015 roku rozłożono M. W. spłatę należności na 70 rat, płatnych po 219,60 zł miesięcznie W dniu(...) M. W. zmarł. Decyzja przyznająca układ ratalny przestała obowiązywać z dniem zgonu ubezpieczonego.

Spadek po M. W., w tym należący do niego udział w wysokości(...) w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy nabyli na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim z dnia 29 grudnia 2015 r. wydanego w sprawie o sygn. akt I Ns 983/15: siostra A. P. i brat W. W., po (...) części każde z nich. Odpis powyższego postanowienia wpłynął do KRUS, Placówki Terenowej w B. w dniu 4 lutego 2016 roku. Kasa dokonała rozliczenia zadłużenia jakie ciążyło na zmarłym płatniku wraz z odsetkami liczoną na dzień jego śmierci tj.(...), wskazując, iż ogółem kwota zaległości wynosi 14 215,18 zł, w tym należność główna – 8 728,18 zł, odsetki - 5 487 zł.

Zaskarżonymi decyzjami z dnia 10 lutego 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził, wnioskodawcy solidarnie odpowiadają za zaległość figurująca na koncie zmarłego M. W. z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i odsetek liczonych na dzień(...)w kwocie 14 215,18 zł. Na dzień wydania zaskarżonych decyzji ani na dzień wydania orzeczenia w niniejszej sprawie nie odbył się dział spadku po zmarłym M. W.. W tej sprawie toczy się postępowanie przed Sądem Rejonowym w Opolu Lubelskim, sygn.akt I Ns 211/16 (bezsporne).

W toku niniejszego postępowania wnioskodawcy ostatecznie kwestionowali zaskarżone decyzje w zakresie solidarnego zobowiązania wnioskodawców do spłaty zadłużenia, zaś pierwotnie podnoszone zarzuty przedawnienia oraz niewłaściwego wyliczenia zadłużenia nie zostały przez wnioskodawców podtrzymane. Wnioskodawca S. W. (1) wniósł ponadto o umorzenie zaległych składek za jego zmarłego brata.

Pełnomocnik wnioskodawczyni wnosił o zawieszenie niniejszego postępowania do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy o dział spadku i zniesienie współwłasności jaka toczy się pomiędzy wnioskodawcami,

wskazując iż odpowiedzialność za długi zmarłego będzie zależała od wyników tego postępowania i obciążać będzie nabywcę tego gospodarstwa.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach KRUS. Sąd obdarzył je wiarą, ponieważ ich prawdziwość i wiarygodność nie była kwestionowana przez strony.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w przedmiotowej sprawie stan faktyczny nie był sporny między stronami. Wnioskodawcy ostatecznie nie kwestionowali faktu istnienia zadłużenia ani jego wysokości oraz nie zgłaszali zarzutu przedawnienia. S. W. (1) wnosił jedynie o umorzenie zaległości z tytułu składek ciężących na jego zmarłym bracie, zaś A. P. wniosła o zawieszenie niniejszego postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o dział spadku pomiędzy nią a S. W. (1).

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z treścią art. 52 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 20008 Nr 50, poz.291 ze zm.) w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a ponadto do składek na ubezpieczenie stosuje się odpowiednio m.in. art. 97 § 1, art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2 i 7, art. 107 § 1, § 1a i 4, art. 112 § 1 pkt 1 i 2, § 3, § 4 pkt 2 i § 5-7, art. 118 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa.

Treść art. 97 § 1 ordynacji podatkowej stanowi, iż spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 2, przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy.

Z kolei z art. 98 § 1 i § 2 ordynacji podatkowej wynika, iż do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe. Przepis § 1 stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za: 1) zaległości podatkowe, w tym również za zaległości, o których mowa w art. 52 § 1; 2) odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy; 3) pobrane, a niewpłacone podatki z tytułu sprawowanej przez spadkodawcę funkcji płatnika lub inkasenta; 4) niezwrócone przez spadkodawcę zaliczki na naliczony podatek od towarów i usług oraz ich oprocentowanie; 5) opłatę prolongacyjną; 6) koszty postępowania podatkowego; 7) koszty upomnienia i koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec spadkodawcy powstałe do dnia otwarcia spadku.

Stosownie do treści art. 1034 § 1 zd. 1 kodeksu cywilnego do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe.

W niniejszej sprawie bezsporne jest, że A. P. i S. W. (1) są jedynymi spadkobiercami M. W. i dotychczas nie został przeprowadzony dział spadku. Zatem, biorąc pod uwagę dzień wydania decyzji, ale również datę wyrokowania w niniejszej sprawie, jako spadkobiercy odpowiadają oni solidarnie za jego zadłużenie. Zaskarżona decyzja ogranicza się do stwierdzenia tej kwestii. W ocenie Sądu jest ona wydana prawidłowo, w zgodzie z w/w przepisami prawa.

Sąd Okręgowy wskazał, że brak było możliwości uwzględnienia wniosku S. W. (2) o umorzenie należności istniejących na koncie zmarłego, gdyż zaskarżona decyzja nie rozstrzygała o takim wniosku a jedynie stwierdzała fakt odpowiedzialności spadkobierców za długi spadkowe.

Podobnie na uwzględnienie nie zasługiwał wniosek A. P. o zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia postępowania toczącego się pomiędzy nią a S. W. (1) o dział spadku i zniesienie współwłasności. Zawieszenie postępowania, w sytuacji toczącego się innego postępowania może nastąpić na zasadzie art. 177 § 1 pkt 1, według którego Sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego.

W niniejszej sprawie nie zachodzi taka okoliczność. Jak wyżej wskazano, Sąd bada prawidłowości legalność decyzji na dzień jej wydania. W tej dacie natomiast nie został przeprowadzony dział spadku ani zniesienie współwłasności oddziedziczonego przez wnioskodawców gospodarstwa rolnego. Solidarne obciążenie wnioskodawców długami spadkowymi związanymi z nieopłaconymi przez zmarłego M. W. było więc prawidłowe, a rozstrzygnięcie jakie

zapadnie w sprawie I Ns 211/16 nie ma wpływu na rozstrzygnięcie w sprawie niniejszej. Na marginesie dodać należy, że sprawa o dział spadku nie zakończyła się również do dnia wyroku w niniejszej sprawie.

Od tego wyroku apelację wniosła A. P. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucała:

1. naruszenie prawa procesowego art.177 § 1 kpc poprzez brak zawieszenia postępowania z urzędu oraz na wniosek do czasu zakończenia postępowania o dział spadku po M. W., stwierdzającego komu zostanie przyznane gospodarstwo rolne i orzeczenie odpowiedzialności za długi spadkowe pomimo braku prawomocnego rozstrzygnięcia w tym zakresie;
2. naruszenie prawa materialnego art.97 i 98 ustawy Ordynacja podatkowa w związku z art.1034¹ § 1 i 2 i art.1081 kc poprzez jego błędną wykładnię prowadzącą do nienależytego zastosowania, prowadzące do pominięcia zasady, iż od momentu działu spadku odpowiedzialność za długi spadkowe związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego ponosi spadkobierca lub spadkobiercy, którzy otrzymali spadkowe gospodarstwo rolne.

Wnosiła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz zawieszenie niniejszego postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie działu spadku i zniesienia współwłasności po M. W..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna a jej zarzuty świadczą o nieznanomości zasad dotyczących odpowiedzialności za długi spadkowe.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza zarzucanego naruszenia przepisów postępowania, ani też powołanych a w apelacji przepisów prawa materialnego.

Ustalony przed Sądem Okręgowym stan faktyczny był bezsporny – zmarły M. W., właściciel gospodarstwa rolnego miał zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne rolników a S. W. (1) i A. P. jako jego spadkobiercy nabyli spadek po nim, co zostało potwierdzone postanowieniem Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim z dnia 29 grudnia 2015 roku.

Zaskarżonymi decyzjami organ rentowy stwierdził odpowiedzialność następców prawnych za pozostawione przez zmarłego długi spadkowe stosownie do treści art. 1034 § 1 kodeksu cywilnego stanowiącego, że do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów.

Przepis ten znajduje wprost zastosowanie w sprawie niniejszej – dział spadku nie został dotychczas przeprowadzony a zatem do chwili prawomocnego rozstrzygnięcia solidarna odpowiedzialność współspadkobierców nie budzi żadnych wątpliwości prawnych ani faktycznych. Stan ten zmienia się z chwilą dokonania tegoż działu i zniesienia współwłasności majątku spadkowego- wówczas znajdzie zastosowanie przepis art.1034 § 2 kc, bowiem od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów. Wbrew zarzutom apelacji postępowanie sądowe odnoszące się do ustalenia solidarnej odpowiedzialności spadkobierców za długi zmarłego ma niezależny byt od toczącego się postępowania o dział spadku. Wierzyciel nie musi czekać z możliwością egzekucji swoich praw do chwili, kiedy zostanie dokonany tenże dział spadku, dlatego też nie ma podstaw do zawieszenia postępowania w tym przedmiocie.

Z chwilą dokonania działu spadku automatycznie zmienia się sytuacja współspadkobierców i wówczas znajdują zastosowanie niektóre spośród przepisów wymienionych w apelacji jak przepis art. 1081 określający, że odpowiedzialność za długi spadkowe związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego ponosi od chwili działu spadku spadkobierca, któremu to gospodarstwo przypadło, oraz spadkobiercy otrzymujący od niego spłaty. Każdy z tych spadkobierców ponosi odpowiedzialność w stosunku do wartości otrzymanego udziału. Odpowiedzialność za inne długi ponoszą wszyscy spadkobiercy na zasadach ogólnych.

Niezrozumiały jest zarzut naruszenia przepisów art. 1034¹ § 1, który stanowi, że do chwili działu spadku wraz ze spadkobiercami solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe ponoszą także osoby, na których rzecz spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne., natomiast § 2 określa zasady rozliczenia między spadkobiercami i osobami, na których rzecz zostały uczynione zapisy windykacyjne. W stanie faktycznym sprawy nie występują inne osoby będące współodpowiedzialne za długi spadku, przynajmniej autor apelacji nie wskazał żadnych innych współodpowiedzialnych z tytułu uzyskanych zapisów.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela zarówno ustalenia faktyczne, jak i wnioski prawnicze zawarte w motywach zaskarżonego wyroku. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba ich powtórzenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1997 roku II UKN 61/97 – OSNAPiUS 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku I PKN 339/98 – OSNAPiUS 1998/24/776). Podnieść należy dodatkowo, że skarżąca argumentami przytoczonymi w apelacji w żaden sposób nie podważyła zasadności stanowiska Sądu pierwszej instancji. Apelacja zawiera bowiem jedynie własną interpretację przepisów kodeksu cywilnego odmienną od przyjętej przez Sąd Okręgowy i nie znajdującą potwierdzenia w treści tych przepisów. Można nawet odnieść wrażenie, że skarżąca zaprzecza treści przepisów ustawy normujących solidarną odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe, usiłując wykazać, że przepisy te nie mają zastosowania, jeżeli zostanie wniesiony wniosek o dokonanie działu spadku.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona i na mocy art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.